

-ARAŞTIRMA MAKALESİ-

TEMEL EĞİTİMDE ÖĞRENCİLERİN YETENEKLERİNİN ORTAYA ÇIKARILMASINDA REKABET VE İŞBİRLİĞİ MODELİNİN ETKİSİ: BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ*

Muzaffer ÇINAR¹

Uzman Eğitimci ve Denetimci
İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü
E-mail: kavacikuzum@gmail.com
ORCID ID: 0009-0009-0706-5150

Hayrettin ÖZER

Müdür
Hakimiyet-i Milliye İlkokulu
E-mail: ozerhayrettin@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3107-6107

Murat DİLEK

Müdür Yardımcısı
Hakimiyet-i Milliye İlkokulu
E-mail: muratdilek02@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0001-7527-3367

* Bu makalede bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuştur.

¹ **Sorumlu Yazar:** kavacikuzum@gmail.com

Atıf (APA): Çınar, M., Özer, H. & Dilek, M., (2024), Türkiye'nin Siber Güvenlik Politikasının Eylem Planları üzerinden Analizi, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 16 (1): 23-47.

Öz

Eğitimde rekabet ve işbirliği, öğrencilerin yeteneklerini geliştirmek ve ortaya çıkarmak için kullanılan iki temel yaklaşımdır. Bu makale, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin eğitiminde rekabet ve işbirliği modelinin etkilerini tarafsız bir perspektifle ele alacak. Rekabetin öğrencileri mükemmeliyetçiliğe teşvik edip etmediği, işbirliğinin ise sosyal becerileri ve takım çalışmasını nasıl güçlendirdiği incelenecek. Ayrıca, bu iki modelin öğrencilerin akademik başarıları ve psikolojik sağlıkları üzerindeki uzun vadeli etkileri de değerlendirilecek. İlerleyen bölümlerde, rekabet ve işbirliğinin öğrencilerin özgüven, motivasyon ve yaratıcılık gibi kişisel gelişim alanlarına etkileri, çeşitli eğitim modelleri ve pedagojik bilimsel çalışmalara yer verilerek tartışılacaktır. Bu makale, eğitimcilerin ve politika yapımcıların, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına en uygun eğitim stratejilerini belirlemelerine yardımcı olmayı ve mevcut durumlarını bilimsel derlememiz ışığında gözden geçirmesini amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rekabet, İşbirliği, Eğitim

Alan Tanımı: Eğitim Bilimleri

THE EFFECT OF THE COMPETITION AND COOPERATION MODEL IN DISCOVERING STUDENTS' TALENT IN BASIC EDUCATION

Abstract

Competition and cooperation in education are two basic approaches used to develop and reveal students' talents. This article will discuss the effects of the competition and cooperation model in the education of primary school students from an unbiased perspective. It will be examined whether competition encourages perfectionism in students and how cooperation strengthens social skills and teamwork. Additionally, the long-term effects of these two models on students' academic success and psychological health will also be evaluated. In the following sections, the effects of competition and cooperation on students' personal development areas such as self-confidence, motivation and creativity will be discussed, including various educational models and pedagogical scientific studies. This article aims to help educators and policy makers determine the educational strategies that best suit students' individual needs and review their current situation in the light of our scientific review.

Key Words: Competition, Cooperation, Education

JEL Codes: I00, I02

1. GİRİŞ

Etkili bir öğrenme süreci için en önemli unsurlardan biri öğrenci katılımıdır. Bu amaçla eğitim ortamlarında kullanılan öğrenme yaklaşımlarından biri işbirlikli öğrenme iken, diğeri ise rekabete dayalı öğrenmedir. İşbirlikli öğrenme, öğrencilerin özerkliğini ve öğrenme sürecine aktif olarak katılımlarını içeren bir strateji olarak tarif edilmektedir. Bu eğitim stratejisi öğrencileri yaşam boyu öğrenen, kendi kendine karar verebilen ve özerk bireyler haline getirmeyi amaçlamaktadır. Rekabete dayalı öğrenme ise sınıf ortamında hedef davranışları gerçekleştirici çeşitli yarışmalar yolu ile eğitim öğretim sürecinin işletilmesidir. Bu teknik her ders ve hedef davranış için uygulanabilir. Rekabete dayalı öğrenmede işbirlikli öğrenmenin tersine bir grubun ya da bir kişinin başarısı diğerlerinin başarısızlığını gerektirmektedir. Dolayısıyla işbirliği durumunda birbirini destekleyen öğrenciler rekabete dayalı öğrenme durumunda birbirlerini engellemeye çalışmaktadır (Ökmen vd., 2019).

Ekleme gerekirse, öğrencilerin bireysel yeteneklerini ve yaratıcılıklarını teşvik ederken, aynı zamanda sağlıklı sosyal ilişkiler ve topluluk duygusu geliştirmelerine olanak tanıyan bir eğitim ortamı oluşturmak, rakipten ziyade sınıf aidiyeti içinde birlikte öğrenen sıcak huzurlu ve kimsenin kendini başarıdan kopmuş görmediği ortamlar üretmek gelecek nesillerin başarısı için hayati önem taşımaktadır. Bu makalede ele alınan kaynaklar, bu hedefe ulaşmada değerli birer rehberdir.

2. TEMEL EĞİTİMDE REKABET VE İŞBİRLİĞİ MODELİNE YÖNELİK YAPILAN ÇALIŞMALAR

Gilbert, P., McEwan, K., Bellew, R., Mills, A. ve Gale, C. (2009) tarafından yazılan “Rekabetin Karanlık Yüzü: Rekabetçi Davranış ve Aşağılık Duygusundan Kaçınma Çabasının Depresyon, Anksiyete, Stres ve Kendine Zarar Verme ile İlişkisi” başlıklı akademik makale, rekabetçi davranışların ve aşağılık duygusundan kaçınma çabalarının psikolojik sağlık üzerindeki etkilerini incelemektedir. Bu çalışma, depresyon, anksiyete, stres ve kendine zarar verme ile aşağılık duygusu, utanç ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkileri araştırmaktadır. Depresyon tanısı almış bireyler (n=62), aşağılık duygusundan kaçınma, dışsal utanç, terk edilme korkusu, göz ardı edilme korkusu ve aktif reddetme gibi faktörleri değerlendiren anketleri tamamlamışlardır. Araştırma bulguları, aşağılık duygusundan kaçınma çabasının sosyal sıralama değişkenleri ve anksiyöz bağlanma ile anlamlı bir ilişki içinde olduğunu ortaya koymuştur. Mediator analizleri, aşağılık duygusundan

kaçınma ile depresyon arasındaki ilişkinin, dışsal utanç ve anksiyöz bağlanma aracılığıyla gerçekleştiğini göstermiştir. Bu durum, rekabetçi davranışların potansiyel bir “karanlık yönü” olduğuna işaret etmektedir. Bireyler sosyal ortamlarında güvensiz hissettiklerinde, kendilerini ve diğerlerini hiyerarşik bir bakış açısıyla değerlendirebilir ve eğer kendilerini aşağıda veya ast olarak algıarlarsa, reddedilme korkusu yaşayabilirler. Bu da depresyon, anksiyete ve stres riskini artırabilir (Gilbert vd., 2009).

Johnson, D. W., Maruyama, G., Johnson, R., Nelson ve Skon (1981) tarafından kaleme alınan “Effects of Cooperative, Competitive, and Individualistic Goal Structures on Achievement: A Meta-Analysis” adlı akademik yayın, işbirliği, rekabet ve bireysel hedef yapılarının başarı üzerindeki etkisini incelemektedir. Bu çalışma, Kuzey Amerika örneklemini üzerinde işbirliği, işbirliği ile gruplar arası rekabet, kişiler arası rekabet ve bireysel hedef yapılarının başarı ve üretkenlik üzerindeki göreceli etkinliğini karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Çalışma, 122 çalışmayı (ek bir listede belirtilen) incelemiş ve 286 bulgu elde etmiştir. Üç meta-analiz yöntemi kullanılmıştır: oy verme yöntemi, etki büyüklüğü yöntemi ve z-skor yöntemi. İşbirliği, kişiler arası rekabet ve bireysel çabaların karşılaştırıldığı sonuçlar, işbirliğinin kişiler arası rekabet ve bireysel çabalara göre önemli ölçüde daha etkili olduğunu göstermektedir. İşbirliği ile gruplar arası rekabet, kişiler arası rekabet ve bireysel çabalara göre de üstündür. Kişiler arası rekabet ile bireysel çabalar arasında anlamlı bir fark yoktur. Bu sonuçlar için potansiyel aracı değişkenler çoklu regresyon ile belirlenmiştir. Bu çalışma, rekabetçi davranışın bir “karanlık yönünü” ortaya koymaktadır. (Johnson vd., 1981).

Johnson ve Johnson (1982) tarafından kaleme alınan “Effects of Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning Experiences on Cross-Ethnic Interaction and Friendships” adlı akademik yayın, işbirliği, rekabet ve bireysel hedef yapılarının başarı üzerindeki etkisini incelemektedir. Bu çalışma, 76 dördüncü sınıf öğrencisi üzerinde işbirliği, rekabet ve bireysel hedef yapılarının etnik arası etkileşim ve tutumlar üzerindeki etkilerini karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Öğrenciler, etnik üyelik, yetenek ve cinsiyet açısından kontrol edilen bir tabakalı rastgele temelde farklı öğrenme koşullarına atanmıştır. 15 öğretim günü boyunca günde 45 dakika süren 2 öğretim birimine katılmışlardır. İşbirliği deneyimleri, rekabet ve bireysel deneyimlere kıyasla daha fazla etnik arası etkileşimi ve daha olumlu etnik tutumları teşvik etmiştir. Bu çalışma, işbirliği deneyimlerinin etnik arası ilişkiler üzerindeki olumlu etkisini vurgulamaktadır (Johnson ve Johnson, 1982).

Kalowole (2007) tarafından kaleme alınan “Effects of Competitive and Cooperative Learning Strategies on Academic Performance of Nigerian Students in Mathematics” adlı akademik yayın, işbirliği ve rekabet gibi öğrenme stratejilerinin Nijeryalı öğrencilerin matematik başarıları üzerindeki etkisini incelemektedir. Bu çalışma, Nijeryalı öğrencilerin matematik başarıları üzerinde işbirliği ve rekabet gibi öğrenme stratejilerinin etkisini araştırmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın örneği, Güneybatı Nijerya’daki beş eyaletten rastgele seçilen 240 erkek ve 160 kızdan oluşan 400 Matematik öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma için yarı deneysel bir tasarım kullanılmıştır. İşbirliği öğrenme stratejisi, rekabetçi öğrenme stratejisine göre daha etkilidir. Erkek öğrenciler, hem işbirliği hem de rekabetçi öğrenme stratejilerinde kızlardan daha iyi performans göstermiştir. Bu çalışma, işbirliği ve rekabet gibi öğrenme stratejilerinin matematik başarısına etkisini vurgulamaktadır (Kalowole, 2007).

Malkoç ve Erginsoy (2012) tarafından kaleme alınan “Rekabetçi Tutum, Bilişsel Çarpıtmalar ve Çok Boyutlu Kıskançlık” adlı akademik yayın, rekabetçi tutumun bilişsel çarpıtmalar ve çok boyutlu kıskançlık üzerindeki etkisini incelemektedir. Çalışma, rekabetçi tutumun bilişsel çarpıtmalar ve çok boyutlu kıskançlık üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamaktadır. Veriler yapısal eşitlik modellemesi yaklaşımına göre test edilmiştir. Örgüt içi rekabet, başkalarını kıskanmayı ve kıskanıldığını düşünmeyi artırırken, öz saygıyı azaltmaktadır. Bu çalışma, rekabetçi tutumun bilişsel çarpıtmalar ve kıskançlık üzerindeki etkisini vurgulamaktadır (Malkoç ve Erginsoy, 2012).

Mincemoyer tarafından kaleme alınan “Cooperation, competition, and kids” başlıklı akademik çalışma, çocukların işbirliği ve rekabet arasındaki dengeyi nasıl kurduğunu incelemektedir. İşbirliği, grup içindeki uyumu artırabilirken, rekabet bireysel başarıyı teşvik edebilir. Araştırmalar, bu iki faktörün çocukların özsaygısı ve sosyal becerileri üzerinde nasıl etkilediğini göstermektedir. Örneğin, işbirliği, çocukların empati ve paylaşma yeteneklerini geliştirebilirken, rekabet bireysel hedeflere ulaşma konusunda motivasyon sağlayabilir. Bu çalışma, ebeveynlerin ve eğitimcilerin çocukların bu iki faktör arasında denge kurmasına nasıl yardımcı olabileceğini anlamalarına katkıda bulunmaktadır (Mincemoyer, 1994).

Skon, Johnson ve Johnson tarafından kaleme alınan “Cooperative peer interaction versus individual competition and individualistic efforts: Effects on the acquisition of cognitive reasoning strategies” başlıklı akademik çalışma, işbirliği, rekabet ve bireysel hedef yapılarının (a) başarı ve (b) yüksek düzeyde bilişsel akıl yürütme stratejilerinin kazanımı üzerindeki göreceli etkilerini karşılaştırmıştır.

Kategorizasyon ve geri çağırma, dil gelişimi ve matematik görevlerinde yer alan akıl yürütme stratejileri incelenmiştir. İşbirliği koşulunda, katılımcılar eşit veya farklı yeteneklere sahip akranlarla çalışmışlardır. Rekabet koşulunda katılımcılar eşit veya farklı yeteneklere sahip akranlarla yarışmışlardır. 86 birinci sınıf öğrencisi cinsiyet ve akademik yetenek düzeyine göre stratifiye edilmiş koşullara rastgele atanmıştır. Sonuçlar, işbirliği etkileşiminin, rekabet ve bireysel öğrenmeye kıyasla daha yüksek başarıyı ve üstün bilişsel akıl yürütme stratejilerini keşfetmeyi teşvik ettiğini göstermektedir. Katılımcıların eşit, daha düşük veya daha yüksek yetenekli akranlarla işbirliği yapmalarının farklı etkileri bulunmamıştır (Skon vd., 1981).

John Shindler tarafından kaleme alınan “Transformative Classroom Management: Positive Strategies to Engage All Students and Promote a Psychology of Success” başlıklı akademik kitapta, eğitim uzmanı John Shindler, herhangi bir öğretmenin sınıfındaki doğal olumlu duyguları geri kazanmak için uygulanabilecek güçlü bir model olan Transformative Classroom Management (TCM)'ı sunmaktadır. Bu model, öğrenme, işbirliği, ilham ve paylaşma gibi doğal olumlu duyguları geri getirerek, tüm öğrencilerin başarılı olabileceği verimli bir öğrenme ortamı yaratmak amacıyla her öğretmen tarafından uygulanabilir. TCM, sorunları sadece “ele alınması gereken bir şey” olarak görmeyen diğer sınıf yönetim sistemlerinden farklı olarak, öğrenme, performans, motivasyon ve büyüme için optimal koşullar yaratma önerileri sunar. Bu pratik kitap, öğretmenlere etkisiz kısa vadeli hilelerden, rüşvetlerden ve cezalardan vazgeçmeyi ve sınıflarını dönüştürecek kanıtlanmış yönetim uygulamalarını ve yeni düşünce alışkanlıklarını benimsemeyi göstermektedir (Shindler, 2009).

Mincemoyer, C. tarafından 1994 yılında yayımlanan “Cooperation, Competition, and Kids” başlıklı akademik çalışma; işbirliği, rekabet ve bireycilik gibi sosyal bağımlılık türlerinin öğrenciler üzerindeki etkilerini incelemektedir. Araştırma, öğrenciler arasındaki rekabetin çocukların psiko-sosyal durumlarına nasıl etki ettiğini ele almaktadır. Öğrenciler arasındaki rekabetin, kıskançlık, stres, kaygı, baskı ve olumsuz benlik saygısı gibi olumsuz duygusal etkilere yol açabileceği belirtilmektedir. Bu çalışma, öğrencilerin rekabetçi eğitim sistemlerinde nasıl şekillendiğini anlamak isteyen öğretmenler için önemli bir kaynaktır (Mincemoyer, 1994).

Thousand, J., Villa, A. ve Nevin, A. tarafından 1994 yılında yayımlanan “Creativity and Collaborative Learning” başlıklı kitap da işbirliği ve işbirliğine dayalı öğrenme modelini kullanmanın sınıf zorluklarıyla başa çıkmak için nasıl yardımcı olabileceğini açıklamaktadır. Geleneksel öğretim tarafından yaratılan engeller

kaldırıldığında, tüm öğrenciler arka planlarına veya bilişsel yeteneklerine bakılmaksızın birbirlerine öğrenmeleri ve büyümeleri konusunda yardımcı olabilirler. Bu pratik kaynak, eğitimcilerin öğrencilerin bireysel farklılıklarından yararlanmayı ve katılımcı sınıfta her öğrencinin akademik ve sosyal gelişimini desteklemeyi nasıl başarabileceğini anlatmaktadır. Araştırmaya dayalı birçok öğretim stratejisi, örnek ders planları, örnek olay çalışmaları ve uygulamalı öğretim materyalleri, eğitimcilerin öğrencilerinin farklı eğitim ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmak için sunulmaktadır. Bu kitap boyunca, uluslararası tanınmış eğitim uzmanları, işbirliği ve işbirliğine dayalı öğrenme ile mümkün hale gelen güçlü stratejileri detaylandırmakta ve müfredatı ve öğretim yöntemlerini uyarlamak, akran destekli öğretim sistemleri geliştirmek, akran arabuluculuk programları düzenlemek, arkadaşlıkları ve akran bağlantılarını kolaylaştırmak ve öğrenciler ve meslektaşları arasındaki yaratıcı düşünmeyi artırmak için pratik yönergeler sunmaktadır. Bu temel referans, eğitimcilerin, yöneticilerin ve sınıf destek personelinin katılımcı sınıftaki her öğrenciye nitelikli bir eğitim ve başarılı kariyerler, topluluklar, arkadaşlıklar ve aileler kurma deneyimi sunmalarına yardımcı olacaktır. Bu kitap, işbirliği ve işbirliğine dayalı öğrenmenin, öğrencilerin bireysel farklılıklarını anlama ve onlara uygun bir eğitim sunma konusunda önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. İşbirliği içinde çalışmak, öğrencilerin daha iyi sonuçlar elde etmelerine ve yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilir (Thousand vd., 1994).

Mehmet Taki Yılmaz tarafından 2014 yılında yayımlanan “Obez Benlik: Narsisizm” başlıklı akademik çalışmada Narsisizm üzerinde durulmuştur. Narsisizm, Yunan mitolojisindeki bir efsaneden doğmuştur. Narkissos, bu hikayeye göre, nehir tanrısı ile su perisinin oğludur. Tanrılar, Narkissos’a güzellik vermişlerdir. Ancak Narkissos, kendi yansımasını gördüğünde kendine aşık olmuş ve yansımasını kucaklamaya çalışırken suda boğulmuştur. Bu efsane, narsisizmin temelini oluşturur. Narsisizm, kişinin kendisine aşırı bir şekilde hayranlık duyması, kendi benliğine aşırı odaklanması ve başkalarının duygusal ihtiyaçlarını göz ardı etmesi olarak tanımlanır. Obez benlik ise, bu narsistik eğilimlerin aşırı şişirilmiş hali olarak düşünülebilir. Obez benlik sahibi kişiler, kendi benliklerini abartılı bir şekilde önemserler ve başkalarının ihtiyaçlarına duysuz kalabilirler. Eleştirel Pedagoji bağlamında, narsisizmin eğitim alanında nasıl bir rol oynadığı ve obez benliğin öğrencilerin öğrenme deneyimlerini nasıl etkilediği önemli bir konudur (Yılmaz, 2014).

Okullarda öğrencileri motive etmek için yaygın olarak kullanılan yöntemlerden biri rekabet. Ancak yapılan yüzlerce araştırmadan üç tanesi dışında, rekabetin

öğrenmeyi olumsuz yönde etkilediği konusunda genel bir görüş birliği bulunuyor. Kısa vadede etkili olsa da uzun vadede öğrenciyi olumsuz etkileyebilir. Rekabet, öğrenciler arasında sürekli bir stres yaratır ve sadece dereceye odaklanmaya yol açar. Kazanan grup arasında bağ kuvvetlenirken, kaybeden grup içinde gerginlik artar ve ilişkiler zayıflar. Rekabet, öğrencilerin özgüvenini azaltabilir ve öğrenmeyi engelleyebilir. İşbirliği temelli öğrenme, öğrencilerin kendilerini geliştirmeyi hedeflediği bir yaklaşım olarak öne çıkar. Rekabet yerine işbirliği, daha sağlıklı bir öğrenme ortamı yaratabilir (Bolat, 2009).

3. SONUÇ

Başarılı ve sağlıklı bir eğitim, kendini kanıtlama ve başarıya kaygısı oluşturan, bencilliği ve rekabeti destekleyen eğitim ortamlarında değil, birlik ve güven duygusu oluşturan, çalışmak, üretmek, azmetmek, sabırla adım adım ilerlemek gibi değerleri destekleyen eğitim ortamlarında gerçekleşebilecektir.

Eğitimde rekabet ve işbirliği, öğrencilerin gelişiminde kritik roller oynar. John Shindler'in "Transformative Classroom Management" kitabı ve diğer kaynaklar, bu iki unsuru derinlemesine inceleyerek, öğretmenlere ve eğitimcilerin öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun stratejiler geliştirmelerinde yol gösterici olmuştur. Rekabetin motivasyonu artırabileceği, ancak aynı zamanda stres ve baskı yaratabileceği; işbirliğinin ise öğrenciler arasında empati ve sosyal becerileri güçlendirebileceği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak, temel eğitimcilerin ve politika yapımcıların, rekabet ve işbirliğinin öğrenciler üzerindeki etkilerini dikkatle değerlendirmeleri ve rekabetin zararlı olabilecek etkilerini minimize ederek, işbirliğine dayalı yaklaşımın faydalarını en üst düzeyde ortaya çıkarmak için stratejiler geliştirmeleri gerekmektedir.

YAZARIN BEYANI

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmaya ortak katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

KAYNAKÇA

Bolat, Ö. (2009). Rekabet Çocukları Nasıl Etkiliyor?.

<http://www.hurriyet.com.tr/rekabet-cocuklari-nasil-etkiliyor-12598043>

Gilbert, P. Vd. (2009). The Dark Side of Competition: How Competitive Behaviour and Striving to Avoid Inferiority are Linked to Depression, Anxiety, Stres and Self-harm. The British Phsycological Society. 82: 123-136.

<http://doi:10.1348/147608308X379806>

Johnson D. W. ve Johnson, R. T. (1982). Effects of Cooperative, Competitive and Individualistic Learning Experiences on Cross-ethnic Interaction and Friendships.

The Journal of Social Psychology. 118 (1): 47-58.

<https://doi.org/10.1080/00224545.1982.9924417>

Johnson, D. W., Maruyama, G., Johnson, R., Nelson D., and Skon L. (1981). Effects of cooperative, competitive and individualistic goal structures on achievement: A meta-analysis. Psychological Bulletin. 89 (1): 47-62.

<http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.89.1.47>

Kalowole, E. B. (2007). Effects of Competitive and Cooperative Learning Strategies on Academic Performance of Nigerian Students in Mathematics. Educational Research and Review. 3 (1): 33-37.

Malkoç, A. ve Erginsoy, D. (2012). Rekabetçi Tutum, Bilişsel Çarpıtmalar ve Çok Boyutlu Kıskançlık. Psikoloji Çalışmaları. 28: 1-14.

<http://dergipark.gov.tr/iupcd/issue/9405/117911>

Mincemoyer, C. (1994). Cooperation, Competition, and Kids.

<https://extension.psu.edu/programs/4h/members/projectsresources/healthylifeed/cooperation-competition-and-kids/CompetSelfEsteem.pdf>

Ökmen, B. vd. (2019). Rekabete Dayalı Eğitim Anlayışı Bağlamında Bilgi Yarışmalarına Bakış, Eğitimde Kuram ve Uygulama. 15 (3): 253-266.

Shindler, J. (2009). Transformative Classroom Management. San Francisco: Jossey Bass A Willey Imprint.

Skon, L. vd. (1981). Cooperative Peer Interaction versus Individual Competition and Individualistic Efforts: Effects on the Acquisition of Cognitive Reasoning Strategies. *Journal of Educational Psychology*. 73 (1): 83-92.

Thousand, J. vd. (1994). *Creativity and Collaborative Learning*. Baltimore: Brookes Press.

Yılmaz, M. T. (2014). Obez Benlik: Narsisizm. *Eleştirel Pedagoji*. 6 (35): 55-65.